

Hvordan finder vi vej rundt i naturen?

Der er generelt et godt kendskab til, hvor lange skov- og naturbesøg danskerne foretager, og om man eksempelvis er til fods eller på cykel. Det stiller sig anderledes med viden om, hvordan besøgende egentlig vælger den rute de følger. Dette spørgsmål er for første gang søgt undersøgt i tre danske skov- og naturområder.

Hvorfor vælger vi egentlig rute som vi gør, når vi bevæger os i naturen? Det er jo ikke med friluftsliv, som det er med at skulle til bageren eller på arbejde: Tit – men ikke altid – er der ikke noget ”sted” vi skal hen, når vi er i naturen. Ofte er selve dét at bevæge sig i naturen målet i sig selv. De fleste af de danske naturområder er præget af et relativt tæt mønster af småveje og stier. Der er derfor mange måder, man kan komme omkring, både når man bare går ”på må og få”, og når der er et bestemt sted, man vil hen til.

I forbindelse med projektet ”Friluftslivets effekter på naturen” har vi bl. a. bedt besøgende på vej hjem fra deres besøg i Rude Skov, Hestehave Skov og Mols Bjerger tage stilling til, hvilken strategi for rutevalg de brugte (se noten sidst i dette Videnblad eller Videnblad 1 og 2 for nærmere beskrivelse af selve projektet og nærværende dataindsamling).

Der blev spurgt til følgende strategier for rutevalg:

FOTO: FRANK S. JENSEN

Hvilken vej skal vi?

- Jeg kendte området og havde valgt rute på forhånd
- Jeg kendte til det/de mål jeg/vi gik efter – vi valgte selve ruten under vejs
- Jeg/vi fulgte den markerede rute (fra skilt/folder)
- Jeg/vi valgte rute undervejs – gik ”på må og få”
- Andet
- Ved ikke

Der var ingen der i undersøgelsen svarede ”ved ikke”.

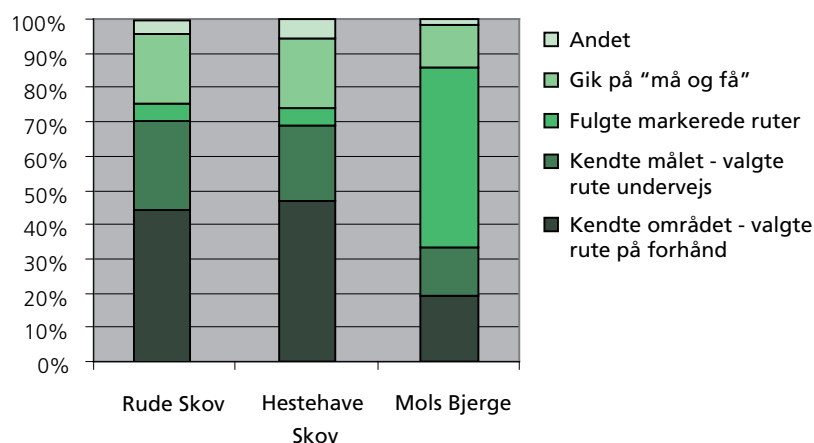
Er der forskel på områderne?

I både Rude Skov og Hestehave Skov erklærede knapt halvdelen (henholdsvis 45 og 47 pct.), at de kendte området i forvejen og havde valgt deres rute på forhånd (Figur 1).

Dette kan synes som en ganske stor andel. Formodentligt skyldes det, at der er en stor andel af besøgende, der kommer fra nærområdet og ganske hyppigt går/cykler ”den samme vej”. For Mols Bjerger var det tilsvarende tal nede på 19 pct., hvor til gengæld over halvdelen (53 pct.) anvendte afmærkede ruter som ”guide” på deres vej rundt i området. I modsætning hertil var det kun ca. 5 pct. af besøgende i Rude Skov og Hestehave Skov, der orienterede sig ved hjælp af markerede ruter. Tilsvarende ligner Rude Skov og Hestehave Skov hinanden, hvad angår andelen, der går ”på må og få” (ca. 20 pct. i begge tilfælde). For Mols Bjerger er andelen nede på 12 pct. På samme måde ligner andelen af dem, der kendte deres mål og valgte ruten undervejs hinanden for Rude Skov og Hestehave Skov (henholdsvis 26 og 22 pct.). For Mols er andelen af dem, der kendte deres mål, og valgte rute undervejs nede på 14 pct.

Afhænger rutevalg af kendskab til området?

Ved at spørge de besøgende hvornår de sidst besøgte området, kan man danne sig et indtryk af, hvor ofte de benytter det, og dermed hvor godt de kender det. Således kan man få et indtryk af sammenhængen mellem kendskabet til området og strategi for rutevalg. På mange måder er der god sammenhæng med de ovennævnte resultater: Besøgende, der

Figur 1: Resultaterne fordelt på områder.

ofte kommer i et område, er tilbøjelige til at erklære, at de følger ruter de har valgt på forhånd, da de kender til området (ca. 55 pct. af de besøgende der har været i området inden for de sidste 2 uger), og at de vælger ruter undervejs mod kendte mål (32 pct. af de hyppige gæster). Der er tilsyneladende en tendens til, at jo bedre en besøgende kender et område, jo mindre tilbøjelig er han/hun til at orientere sig i forhold til markerede ruter. På den anden side – set i forhold til resultaterne for Mols Bjerger – ses det, at blandt dem, der aldrig har været i området før, er der hele 43 pct. der svarer, at de har ”gået rundt på må og få”, medens det kun er 21 pct. der har gjort brug af markerede ruter. Denne adfærd er ikke overraskende, da det er det, man naturligt vil gøre i et område, man ikke kender, og hvor man måske ikke har adgang til for eksempel vandretursfoldere eller andet kortmateriale. En førstegangsbruger kan ikke forventes at gøre brug af de markerede ruter de tilfældigvis kommer forbi, uden at vide hvor de fører hen, eller hvor lange de er.

Er der forskel på rutevalg for forskellige aktiviteter?

Gående er karakteriseret ved i høj grad at have valgt rute på forhånd

(41 pct.) eller at orientere sig i forhold til kendte mål (25 pct.). Andelen af de gående, der bevæger sig ”på må og få” er, sammenlignet med de andre besøgs-kategorier, høj (23 pct.). For eksempel ligger andelen af løbere der bevæger sig ”på må og få” nede på 6 pct. og cyklister på 14 pct. Løbere er generelt også kendetegnet ved at kende områderne godt: 68 pct. følger på forhånd fastlagte ruter og 23 pct. bevæger sig mod kendte mål undervejs. Cyklister (ikke mountainbikere) ligner gående, dog med endnu højere grad af stedkendt adfærd: 54 pct. følger på forhånd fastlagte ruter og 27 pct. kører mod kendte mål. Andelen af cyklister, der bevæger sig på må og få, er nede på 14 pct. Mountainbikere er, ud over at bevæge sig relativt stedkendt, kendetegnet ved i relativ høj grad at benytte sig af markerede ruter (17 pct.). Det er først og fremmest i Rude Skov, dette gør sig gældende med sine regionalt kendte mountainbike ruter (hvor også langt de fleste mountainbikere er interviewet).

Og hvad så?

Undersøgelsen tegner et klart – og logisk – billede af, at jo sjældnere en besøgende kommer i et område, jo mere tilbøjelig er han/hun til at gøre brug af markerede ruter, kort mm.

Umiddelbart kan det tolkes i retning af, at der i områder, hvor besøgs-mønstret er præget af folk, der ikke kommer fra nærområdet, skal lægges relativt større vægt på tilvejebringelse af informationsmateriale, skilte mm. Det må også forventes, at folk, der bevæger sig i ukendte territorier, vil føle sig mere trygge ved at skulle bevæge sig ”frit” (”på må og få”), hvis de har adgang til kortmateriale. På den anden side skal den rolle vandretursfoldere og andet kort- og skiltemateriale spiller for nærbefolkningen ikke undervurderes. Selvom materialet ikke anvendes direkte til at følge markerede ruter, danner det – sammen med det opnåede kendskab fra hyppige besøg – formentlig et væsentligt grundlag for lokalkendskabet og dermed tryghed ved at bevæge sig frit.

Ud over de lokalt orienterede undersøgelser, der refereres her, er der foretaget en parallel undersøgelse på nationalt niveau (www.vildtoglandskab.dk), hvor der indsamles yderligere detaljeret viden til belysning af rutevalg.

Hans Skov-Petersen

Frank Søndergaard Jensen

Skov & Landskab, Københavns Universitet, 2008

Note

Dataindsamlingen blev gennemført som personlige interviews i 18 sommer-weekender over en tre-års periode fra 2005 til 2007. I alt blev 957 interviews gennemført, fordelt med 500 interviews i Hestehave Skov, 400 interviews i Rude Skov og 57 interviews i Mols Bjerger. I Mols Bjerger blev der kun foretaget interviews i 2005. Resultaterne fra dette område er således ikke af samme sikkerhed som for de to øvrige undersøgelsesområder.

Projektet ”Friluftslivets effekter på naturen” er finansieret af Tips- og lottomidler fra Friluftsrådet (www.friluftseffekter.dk).